

Sociology of Education

Investigating the Factors Influencing Optimal Utilization of New Educational Threats in the Education System of West Azerbaijan Province

Yousef Alizadeh¹ , Shahram Ranjdoust² *, Jafar Ghahremany³

1. PhD Student, Department of Curriculum Planning, Marand Branch, Islamic Azad University, Marand, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Curriculum Planning, Marand Branch, Islamic Azad University, Marand, Iran (Corresponding Author).
3. Assistant Professor, Department of Educational Management, Marand Branch, Islamic Azad University, Marand, Iran.

❖ **Corresponding Author Email:** dr.ranjdoust@gmail.com

Research Paper

Abstract

Receive: 2024/02/13
Accept: 2024/04/14
Published: 2024/12/29

Keywords:

New Educational Threats, Education, Modern Teaching Methods, Organizational Structure of the Educational System.

Purpose: The present study aims to investigate the factors influencing the optimal utilization of new educational threats in the Education System of West Azerbaijan Province.

Methodology: This research employed a mixed-methods design, incorporating both qualitative and quantitative approaches. In the qualitative phase, the research population consisted of education and higher education experts in West Azerbaijan Province, from whom 15 individuals were selected using purposive sampling and based on the principle of theoretical saturation. In the quantitative phase, the research population included all employees of the province's Education Department, of whom 384 individuals were selected according to the Krejcie and Morgan table and using stratified random sampling. Research instruments included semi-structured interviews and a researcher-made questionnaire.

Findings: Based on the results, the optimal model for utilizing new educational threats features components such as (a) providing both material and non-material incentives for teachers, (b) transforming cultural beliefs in society, (c) aligning textbook content with students' needs, (d) attention to modern teaching methods, (e) improving the organizational structure of the educational system, (f) focusing on specialized and experienced human resources, (g) investing in education, and (h) strengthening technological and virtual infrastructure, including internet access. In-depth semi-structured interviews with experts indicated that lack of familiarity with scientific theories of teaching and learning as well as insufficient knowledge and use of the internet and virtual spaces are the primary priorities among new educational threats. In the final model, the variable of improving the educational system's structure and organization was removed.

Conclusion: The identified factors in this study can help education specialists and planners gain a better understanding of the current situation and plan more effectively for its improvement.

Article Cite:

Alizadeh Y, Ranjdoust SH, Ghahremany J. (2024). Investigating the Factors Influencing Optimal Utilization of New Educational Threats in the Education System of West Azerbaijan Province, *Sociology of Education*. 10(3): 16-29.

<https://doi.org/10.22034/ijes.2024.2022829.1539>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

Detailed abstract

Purpose: The education system is one of the most significant and expansive social institutions in any country, entrusted with the responsibility of selecting and transmitting culture. Historically, it has played a crucial role in the survival and continuity of human culture and civilization. In contemporary society, the education system has evolved into a complex and large-scale social organization, deeply intertwined with social, cultural, and economic development. Recognizing its paramount importance, senior officials across governments worldwide prioritize the development and enhancement of education systems and the mitigation of educational threats as fundamental duties (Safi, 2010). Among the various educational threats are managerial challenges, ensuring equal educational opportunities, maintaining discipline, guaranteeing academic progress, and safeguarding against cultural influences (Ahmadi et al., 2015; Ali Ghorbani et al., 2024). In the current era, education is deemed an indispensable human need, with a particular emphasis on educating the new generation as a cornerstone for societal growth and progress. Educational systems primarily aim to inculcate culture in children, adolescents, and sometimes adults, fostering a deep alignment with societal values and norms (Alagheband, 2003). However, contemporary challenges such as pervasive satellite and media coverage, cross-border advertising, and cultural invasions have heightened the vulnerability of students, necessitating measures to protect them from soft cultural warfare (Eftekhari & Kamali, 2009). Additionally, ensuring equal educational opportunities—preventing discrimination based on gender, race, physical condition, age, language, social class, or individual beliefs—is a significant challenge within educational systems (Hasani, 2009). One of the critical challenges faced by the education system is ensuring equal educational opportunities, which involves preventing, eliminating, or regulating discrimination based on gender, race, physical condition, age, language, social class, or other individual characteristics such as religious or political beliefs. Thus, identifying harms, threats, deficiencies, and planning to address and mitigate them while optimally utilizing the focal points of new educational threats through local and national capacities is of high importance and necessity. These concerns have led the researcher to ponder: the human resources employed in education lack sufficient motivation for greater efforts, national policies do not invest adequately in education, cultural beliefs of policymakers and society view education as a consuming organization, there is insufficient attention to modern teaching methods and theories in the educational process, and modern technologies are underutilized in schools. Consequently, new educational threats must be identified by distinguished and recognized educational experts and an optimal model for utilizing these threats must be designed and presented. Therefore, the best method for identifying, designing, and validating an optimal model for the effective use of new educational threats, tailored to the country's cultural, environmental, and contextual conditions, involves consulting and obtaining opinions from experts. Based on these considerations, the main research questions are: What is the optimal model for the effective utilization of new educational threats according to scientific experts? To what extent is the proposed model valid? How are the components of new educational threats prioritized?

Methodology: This study employed a mixed-methods design, integrating both qualitative and quantitative approaches with equal emphasis. The qualitative phase involved 15 education and higher education experts from West Azerbaijan Province, selected through purposive sampling based on theoretical saturation principles. Data collection in this phase was conducted via semi-structured in-depth interviews with experts possessing specialized knowledge in educational management and educational sciences. Interviews were transcribed and analyzed using MAXQDA software, involving open, selective, and axial coding to categorize 316 key concepts into 37 subcategories, subsequently grouped into 11 main categories. The quantitative phase targeted all education department employees in West Azerbaijan Province, with a sample size of 384 individuals determined using the Krejcie and Morgan table and stratified random sampling. A researcher-made questionnaire, validated by experts, was distributed to assess the priority and importance of various factors, criteria, and indicators within the optimal model for utilizing new educational threats. The questionnaire comprised demographic questions and specialized items designed based on comprehensive literature review and expert opinions. Data analysis for the qualitative data was performed using thematic analysis in MAXQDA, while quantitative data were analyzed using factor analysis and structural equation modeling with LISREL software.

Findings: The study identified several key components essential for the optimal utilization of new educational threats within the education system of West Azerbaijan Province. The optimal model comprises: (a) providing both material and non-material incentives for teachers, (b) transforming cultural beliefs within society, (c) aligning textbook content with the needs of students, (d) adopting modern teaching methods, (e) improving the organizational structure of the educational system, (f) focusing on specialized and experienced human resources, (g) investing in education, and (h) strengthening technological and virtual infrastructure, including internet access. In-depth interviews revealed that the primary educational threats are the lack of utilization of scientific theories of teaching and learning, and insufficient awareness and use of the internet and virtual spaces.

Consequently, the variable related to improving the organizational structure was excluded from the final model. Priority rankings based on expert responses highlighted the non-use of scientific educational theories and the lack of specialized and skilled human resources as the top threats, followed by inadequate attention to modern technology. The final model, depicted in the study's figures, underscores these prioritized threats and excludes organizational structure as a high-priority factor, reflecting the more immediate and direct influence of qualitative and technical factors over structural reforms.

Conclusion: The findings indicate that the most significant educational threats in the education system of West Azerbaijan Province are the "lack of use of scientific theories of teaching and learning" and the "insufficient awareness and use of the internet and virtual spaces." This suggests that traditional educational approaches persist in many educational environments, limiting the effectiveness of teaching and learning processes and hindering the utilization of digital and technological capacities. These results align with previous studies emphasizing the central role of scientific theories in education and the necessity for revising teaching and learning processes through modern technologies (Ahmadi et al., 2015; Delghandi et al., 2024; Safi, 2010). Additionally, the inadequate focus on e-learning and necessary support within virtual spaces creates a gap between societal expectations and the current state of education (Ebrahimi Tabar et al., 2023). Another critical finding is the "lack of attention to specialized and skilled human resources." The failure to employ qualified and experienced individuals can diminish motivation and efficiency within the education system, thereby impeding the effectiveness of teaching and learning processes. This concurs with studies that recognize the importance of human capital and the expertise of educational personnel in enhancing educational quality (Delghandi et al., 2024). Furthermore, the study identified "insufficient allocated budgets and inadequate investment in education" as a pivotal factor shaping educational threats. The consumerist view of education, coupled with inappropriate or misaligned funding allocations, and the low prioritization of education in national policy-making, constitute serious issues. This finding is consistent with previous research indicating that reduced investment levels lead to decreased teacher motivation, diminished educational quality, and inadequate infrastructure for new technologies (Ansari & Amirnezhad, 2017; Asgharinezhad et al., 2024; Safi, 2010). Additionally, the research revealed that "unattractive and misaligned textbook content with students' needs" significantly threatens educational quality and the learning process. Although efforts like the national curriculum reform and foundational transformation documents have addressed this to some extent, practical implementation still faces considerable challenges (Bezi et al., 2024). The exclusion of the "improvement of the educational system's structure and organization" from the final model suggests that, while structural reforms are important, the immediate impact of qualitative and technical factors such as the application of learning theories, technological infrastructure, and specialized human resources are more critical in addressing educational threats. Overcoming these threats requires policymakers to focus on transitioning to education based on scientific learning theories, developing digital literacy and technological infrastructure, recruiting and retaining specialized personnel, and allocating sufficient financial resources. Additionally, fostering effective collaboration between schools and families is essential to align cultural values with educational objectives (Alagheband, 2003; Hasani, 2009). In conclusion, this study offers a culturally and contextually relevant model for policymakers and educational administrators, emphasizing the need to prioritize educational threats and implement actionable strategies to optimize their utilization. By addressing fundamental issues such as the ineffective application of learning theories and the neglect of digital capacities, the education system can enhance its resilience and effectiveness, paving the way for sustainable educational development (Safi, 2010).

eISSN: 2322-1445

دوره ۱۰ شماره ۳ و زمستان ۱۴۰۳ صفحات ۲۹-۱۶

جامعه شناسی آموزش و پرورش

بررسی عوامل موثر بر استفاده بهینه از کانون تهدیدهای نوین آموزشی در آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی

یوسف علیزاده^۱، شهرام رنج دوست^{۲*}، جعفر قهرمانی^۳

۱. دانشجوی دکتری، گروه برنامه ریزی درسی، واحد مرند، دانشگاه آزاد اسلامی، مرند، ایران.

۲. استادیار، گروه برنامه ریزی درسی، واحد مرند، دانشگاه آزاد اسلامی، مرند، ایران (نویسنده مسئول)

۳. استادیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد مرند، دانشگاه آزاد اسلامی، مرند، ایران.

✦ ایمیل نویسنده مسئول: Dr.ranjdoust@gmail.com

مقاله تحقیقاتی

چکیده

هدف: پژوهش حاضر به دنبال بررسی عوامل موثر بر استفاده بهینه از کانون تهدیدهای نوین آموزشی در آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی می باشد.

روش شناسی: پژوهش حاضر یک پژوهش آمیخته یعنی کیفی و کمی بود. در بخش کیفی، جامعه پژوهش خبرگان آموزش و پرورش و آموزش عالی استان آذربایجان غربی بودند که ۱۵ نفر آنان بر اساس اصل اشباع نظری و با روش نمونه گیری هدفمند به عنوان نمونه انتخاب شدند. در بخش کمی، جامعه پژوهش همه کارکنان آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی بودند که ۳۸۴ نفر آنان بر اساس جدول کرجسی و مورگان و با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای به عنوان انتخاب شدند. ابزارهای پژوهش شامل مصاحبه نیمه ساختاریافته و پرسشنامه محقق ساخته بودند.

یافته ها: الگوی مطلوب جهت استفاده بهینه از کانون تهدیدهای نوین آموزشی بر اساس یافته های حاصل شده دارای مولفه های تشویق (مادی و معنوی) معلمان، تغییر در باورهای فرهنگی جامعه، هماهنگ کردن محتوی کتب درسی با نیاز دانش آموزان، توجه به روش های نوین تدریس، بهبود ساختار تشکیلاتی نظام آموزشی، توجه به نیروی انسانی متخصص و کار آزموده، سرمایه گذاری در آموزش و پرورش، تقویت زیرساخت تکنولوژی و مجازی و اینترنت می باشد. بر اساس مصاحبه های عمیق نیمه ساختار یافته، با افراد خبره می توان نتیجه گرفت که عدم استفاده از تئوری های علمی آموزش و یادگیری و عدم آگاهی و استفاده از اینترنت و فضای مجازی به عنوان الویت های اول تهدیدات نوین آموزشی می باشد و در مدل نهایی متغیر بهبود ساختار و تشکیلات آموزش و پرورش حذف شد.

نتیجه گیری: عوامل شناسایی شده در این مطالعه می تواند به متخصصان و برنامه ریزان آموزش و پرورش در شناخت بهتر وضع موجود و برنامه ریزی برای ارتقای آن کمک نماید.

دریافت:

۱۴۰۲/۱۱/۲۴

پذیرش

۱۴۰۳/۰۱/۲۶

انتشار:

۱۴۰۳/۱۰/۰۹

واژگان کلیدی:

تهدیدهای نوین آموزشی، آموزش و پرورش، روش های نوین تدریس، ساختار تشکیلات نظام آموزشی.

استناد مقاله:

علیزاده ی، رنج دوست ش، قهرمانی ج. (۱۴۰۳). بررسی عوامل موثر بر استفاده بهینه از کانون تهدیدهای نوین آموزشی در آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی. جامعه شناسی آموزش و پرورش، ۱۰(۳): ۲۹-۱۶.

<https://doi.org/10.22034/ijes.2024.2022829.1539>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

مقدمه

در هر کشوری یکی از مهمترین و گسترده ترین سازمان های اجتماعی که مسئولیت انتخاب و انتقال فرهنگ را بر عهده دارد، سازمان آموزش و پرورش است. این سازمان از دیرباز نقشی اساسی در بقا و تداوم فرهنگ و تمدن بشری ایفا کرده است. امروزه نظام آموزش و پرورش بنا به ضرورت تغییرات اجتماعی، یکی از سازمان های پیچیده و بزرگ اجتماعی به شمار می آید و با رشد و توسعه اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی همبستگی بالایی دارد. نظر به چنین اهمیتی است که مدیران ارشد همه دولت های جهان، پرداختن به توسعه و ارتقاء آموزش و پرورش و رفع تهدیدهای آموزشی را در شمار وظایف اساسی خود می دانند (Safi, 2010). از جمله تهدیدهای آموزش و پرورش می توان به تهدیدهای مدیریتی و تامین فرصت های برابر آموزشی، تضمین انضباط، تضمین پیشرفت تحصیلی و مصون سازی در برابر تاثیرپذیری فرهنگی و ... اشاره نمود (Ahmadi et al., 2015; Ali Ghorbani et al., 2024).

در دنیای امروز، آموزش از اهمیت ویژه ای برخوردار است و تحول های جاری باعث شده که به موضوع آموزش و پرورش توجه بیشتری شود. در این عصر، آموزش یکی از نیازهای اجتناب ناپذیر انسان تلقی می شود و آموزش و پرورش به ویژه آموزش و پرورش متمرکز بر نسل جدید یکی از اساسی ترین نیازهای یک جامعه و بهترین روش برای دستیابی به رشد و پیشرفت جدید است. در هر جامعه ای نظام آموزشی در درجه اول به منظور فرهنگ پذیری کودکان و نوجوانان و گاهی بزرگسالان به وجود می آید. فرهنگ پذیری جریانی است که فرد را عمیقاً و از جهات فراوان با فرهنگ جامعه هماهنگ می کند. این هدف به کرات به صورت کوناگون و از دیدگاه های مختلف بیان شده است بنابر این با توصیف دقیق نظام آموزشی یا مدارس یک کشور می توان پی برد که آن جامعه در زمینه افراد خود چگونه فکر می کند (Alagheband, 2003). امروزه که کشور همواره با پوشش ماهواره ای و رسانه ای و تبلیغات برون مرزی و تهاجم فرهنگی مواجه می باشد و آسیب پذیری کودکان و دانش آموزان بیشتر است بنابر این بایستی تمهیدات لازم برای مصون سازی دانش آموزان که در معرض جنگ نرم دشمن قرار دارند فراهم گردد (Eftekhari & Kamali, 2009). از جمله چالش های دیگر آموزشی می توان تامین فرصت های برابر آموزشی است، فرصت برابر به معنی جلوگیری، حذف یا تنظیم تبعیض بین افراد از لحاظ جنسیت، نژاد وضعیت جسمانی، سن، زبانی، طبقه اجتماعی یا سایر ویژگی های فردی مثل اعتقادات یا دیدگاه ها از قبیل عقاید مذهبی یا دیدگاه های سیاسی می باشد در غیر این صورت این نابرابری فرصت ها رخ می دهد که در آموزش و پرورش از آن به عنوان فرصت های آموزشی تعبیر می شود (Hasani, 2009). دکتر سرکار آرانی اعتقاد دارد شاخصها و تهدیدهای آموزشی با گذشته ای نه چندان دور فرق نموده اند و اگر قادر نباشیم متناسب با آن ها نظام آموزشی را عوض نمائیم و تهدیدهای آموزشی را به فرصت تبدیل نمائیم در دهه آینده تاوان این عقب ماندگی را خواهیم داد (Sarkar Arani, 2013).

امروزه همزمان با نهادینه شدن نقش آموزش و پرورش در توسعه اجتماعی تلاش های متعددی برای تنظیم این فرآیند حیاتی آغاز شده است و آموزش و پرورش را به شاخه های مختلف تقسیم می کند که یکی از ارکان اصلی آن برنامه درسی می باشد. برای اصلاح نظام آموزش و پرورش برنامه های زیادی طراحی که دو برنامه اصلاحی در دهه های هفتاد و هشتاد شمسی منجر به تغییرهای قابل توجهی در محتوی کتاب ها و برنامه درسی شد شامل سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و برنامه درسی ملی ایران بودند (Ansari & Amirnezhad, 2017; Ebrahimi Tabar et al., 2023). آموزش و پرورش به عنوان یک نهاد علمی و فرهنگی بستر ساز شرایطی است که کودکان و نوجوانان جامعه را در مسیر تکوین رسالت های تربیتی جامعه قرار دهد. متأسفانه نظام آموزشی کشور ایران در چند دهه گذشته علی رغم تلاش های بسیار مسئولین و دست اندکاران نظام تعلیم و تربیت با چالش های جدی روبرو بوده که برای برطرف کردن این چالش ها سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در شش زیرنظام راهبری و مدیریت، برنامه درسی، تربیت معلم و تأمین نیروی انسانی، تأمین و تخصیص منابع مالی، تأمین فضا، تجهیزات و فناوری و پژوهش و ارزشیابی تدوین شد (Asgharinezhad et al., 2024; Bezi et al., 2024). در عصر حاضر، نظام آموزش و پرورش با چالش های فراوانی به دلیل وجود در دنیای متغیر و متحول روبرو است و چنانچه رهبران و مدیران این نظام برای ایجاد تغییر از خود به صورت واکنشی و انفعالی پاسخ دهند و یا اینکه درباره آن آگاهی لازم را نداشته باشند، نظام آموزشی تهدید می شود و رو به افول، کم اثری و نابودی می رود (Delghandi et al., 2024). آموزش و پرورش برای بهبود وضع خود باید به طور مناسبی از فناوری اطلاعات و ارتباطات بهره برد و برای تدریس، آموزش و یادگیری از روش های نوین بهره برد. امروزه، مدرسه و نظام آموزش و پرورش از مهم ترین نهادهای اجتماعی، تربیتی و آموزشی و اصلی ترین رکن تعلیم و تربیت است که به منظور تربیت صحیح دانش آموزان در ابعاد دینی، اخلاقی، علمی، آموزشی و اجتماعی به دنبال کشف استعدادها و هدایت و رشد متوازن جسمی، روحی و معنوی آنان می باشد (Asgharinezhad et al., 2024).

یکی از چالش‌های مهم نظام آموزش و پرورش تأمین فرصت‌های برابر آموزشی است یعنی جلوگیری، حذف یا تنظیم تبعیض بین افراد از لحاظ جنسیت، نژاد، وضعیت جسمانی، سن، زبان، طبقه اجتماعی و سایر ویژگی‌های فردی مانند اعتقادی و مذهبی که در آموزش و پرورش از آن به عنوان فرصت‌های آموزشی تعبیر می‌شود. بنابراین، شناسایی آسیب‌ها، تهدیدها، نارسایی‌ها و کمبودها و برنامه‌ریزی برای رفع و کاهش آن‌ها و استفاده بهینه از کانون تهدیدهای نوین آموزشی با استفاده از ظرفیت‌های محلی و ملی از اهمیت و ضرورت بالایی برخوردار است. با توجه به مطالب یاد شده این دغدغه‌ها فکر محقق را به خود مشغول نموده است: نیروی انسانی شاغل در آموزش و پرورش از انگیزه‌های کافی برای تلاش بیشتر، برخوردار نیستند، سیاست‌های کلان کشوری به آموزش و پرورش اهمیت کافی در سرمایه‌گذاری نمی‌دهند، باورهای فرهنگی سیاستمداران و جامعه به آموزش و پرورش به عنوان سازمان مصرف کننده نگاه می‌کنند، به روشها و تئوری‌های نوین آموزش در فرآیند آموزش توجه کمتری می‌شود، از تکنولوژی‌های نوین برای آموزش در مدارس کمتر استفاده می‌شود. از این رو، تهدیدهای نوین آموزشی باید به وسیله متخصصان برجسته و شناخته شده آموزش و پرورش شناسایی و الگوی مطلوب جهت استفاده بهینه از کانون تهدیدات نوین آموزشی را طراحی و ارائه نمایند. لذا، بهترین روش برای شناخت، طراحی طراحی و اعتبار سنجی الگوی مطلوب جهت استفاده بهینه از کانون تهدیدات نوین آموزشی متناسب با فرهنگ، محیط، دیدگاه و شرایط زمینه‌ای کشور، مشورت خواهی و کسب نظر از متخصصان است. بر پایه نکات یاد شده سؤال اصلی پژوهش این است که الگوی مطلوب جهت استفاده بهینه از کانون تهدیدات نوین آموزشی از نظر خبرگان علمی کدام است؟ الگوی ارائه شده از چه میزان اعتبار برخوردار است؟ مولفه‌ها کانون تهدیدات نوین آموزشی و اولویت بندی آن به چه صورت است؟

روش‌شناسی

پژوهش حاضر یک پژوهش آمیخته یعنی کیفی و کمی بود. در این پژوهش، از هر دو روش کیفی و کمی به طور متوالی و با اهمیت برابر از طریق شیوه ترکیب اتصال داده‌ها استفاده شده است.

در بخش کیفی، جامعه پژوهش خبرگان آموزش و پرورش و آموزش عالی استان آذربایجان غربی بودند که ۱۵ نفر آنان بر اساس اصل اشباع نظری و با روش نمونه‌گیری هدفمند به عنوان نمونه انتخاب شدند. در بخش کیفی پژوهش، گردآوری داده‌ها از طریق انجام مصاحبه‌های عمیق نیمه ساختار یافته با افراد خبره در زمینه تهدیدات نوین آموزشی که دارای تخصص و آگاهی در ارتباط با مدیریت آموزشی و علوم تربیتی بودند، انجام شد. و به منظور ثبت داده‌ها، تمامی مصاحبه‌ها یادداشت و پس از انجام هر مصاحبه، متن کامل مصاحبه در قالب فایل WORD وارد نرم افزار MAXQDA شد و کار کدگذاری به روی متن‌ها انجام و متن‌ها در سه بخش کدگذاری باز، انتخابی و محوری دسته بندی گردید. با توجه به روش اجرای تحقیق، جامعه آماری در دو حیطه قابل بررسی است. در مرحله کیفی، جامعه آماری شامل افراد خبره و به عبارتی صاحب نظران کلیدی در زمینه تهدیدات نوین آموزشی است که ترجیحاً دارای تخصص و آگاهی در ارتباط با مدیریت آموزشی و علوم تربیتی باشند. در این مرحله تعداد ۱۵ نفر خبره به صورت هدفمند و غیر تصادفی به عنوان نمونه خبرگان تحقیق تعیین شدند. معیارهای انتخاب خبرگان تسلط نظری، تجربه عملی، تمایل و توانایی مشارکت در پژوهش و دسترسی محقق به آن‌ها می‌باشد. نکته قابل توجه در تعیین تعداد خبرگان، کسب اطمینان از جامعیت دیدگاه‌های مختلف در پژوهش می‌باشد. فلذا جامعه آماری بخش کیفی پژوهش شامل گروه‌های خبرگان علمی من جمله صاحب نظران برجسته حوزه آموزش و پرورش و آموزش عالی، روسا، مدیر کل و معاونین اداره کل آموزش و پرورش می‌باشد. در پژوهش‌های کیفی، برای اهداف آماری از روشهای تعیین حجم نمونه متداول استفاده نمی‌شود و قانون قوی و صریحی در مورد تعداد مناسب متخصصان وجود ندارد. در پژوهشهای مختلف، تعداد متخصصان هنگامی که میان آن‌ها تجانس وجود داشته باشد حدود ۱۰ تا ۲۰ نفر مناسب می‌باشد. همچنین از آنجایی که به دنبال ساختن الگو و نظریه‌ای بر اساس داده‌های گرد آوری شده هستیم، راهبرد مورد استفاده «نمونه‌گیری هدفمند» و روش آن گلوله برفی است. برای انتخاب خبرگان ابتدا فهرست اولیه‌ای مشتمل بر ۲۵ نفر تدوین می‌شود و بعد با توجه به میزان آمادگی آن‌ها برای اجرای پژوهش ۱۰ نفر حذف و تعداد حجم نمونه در فاز اول به ۱۵ نفر می‌رسد. بنابر این در بخش کیفی پژوهش، از روش نمونه‌گیری هدفمند و غیر تصادفی استفاده شد.

در بخش کمی، جامعه پژوهش همه کارکنان آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی بودند که ۳۸۴ نفر آنان بر اساس جدول کرجسی و مورگان و با روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای به عنوان انتخاب شدند. در بخش کمی، پس از اعمال نظر متخصصان در مورد روایی الگو، از طریق روش پیمایشی، پرسشنامه‌ای

برای تعیین اولویت و اهمیت هر یک از عوامل، ملاک‌ها و نشانگرهای الگوی اعتبارسنجی در بین خبرگان علمی (مندرج در قسمت جامعه آماری بخش کمی پژوهش) توزیع شد. در این بخش، جامعه آماری شامل تمامی کارکنان و مدیران آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی است که بر اساس داده‌های جدول مورگان تعداد آن‌ها ۳۸۴ نفر در نظر گرفته می‌شود، چرا که نمونه ۳۸۴ نفر برای جوامع بسیار بزرگ نیز کفایت می‌کند.

ابزارهای پژوهش شامل مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و پرسشنامه محقق‌ساخته بودند. برای گردآوری اطلاعات در بخش کیفی این پژوهش از روش نظریه زمینه‌ای، شامل مصاحبه‌های اکتشافی نیمه ساختمند، بررسی متون علمی، کتب، مجلات، پایان نامه‌ها، تجارب ملی و بین‌المللی استفاده شد. در مصاحبه‌های اکتشافی نیمه ساختمند، مجموعه‌ای از سؤالات اولیه و از قبل تهیه شده در اختیار مصاحبه شونده‌گانی که به صورت‌های مختلف، دارای تجربه‌ها و تماس نظری، عملی و حرفه‌ای با امر موضوع این تحقیق بودند، قرار گرفت؛ و سپس با هماهنگی‌های لازم، مصاحبه‌ها انجام پذیرفت. اولویت اصلی برای جمع‌آوری داده‌ها، اتخاذ تمهیدات لازم برای انجام مصاحبه‌های رو در رو با اطلاع رسانی است. ولی با توجه به مشکل بیماری کرونا امکان این امر مهیا نگردید، سؤال‌های مصاحبه از طریق پست و یا از طریق پست الکترونیکی به مصاحبه شونده‌گان ارسال، و پاسخ آن‌ها به صورت کتبی از اطلاع رسانی یا دینفغان آموزش و پرورش، که به شرح قسمت قبلی به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شده بودند، دریافت شد. برای رعایت اخلاق حرفه‌گری علمی، در مصاحبه‌های رو در رو، با کسب اجازه قبلی، مصاحبه‌ها ضبط شد. پس از اتمام بخش کیفی پژوهش، پیش‌نویس الگوی مطلوب جهت استفاده بهینه از کانون تهدیدات نوین آموزشی در قالب پرسشنامه طراحی شد. سپس، به منظور استانداردسازی و تعیین وزن عوامل، ملاک‌ها و نشانگرهای این الگو، از مطلعین با استفاده از ابزار پرسشنامه نظرسنجی به عمل آمد. استفاده از پرسشنامه به عنوان اصلی‌ترین ابزار گردآوری اطلاعات در تحقیقات پیمایشی می‌باشد. در این تحقیق پس از تعیین ابعاد و مولفه‌های الگوی مطلوب جهت استفاده بهینه از کانون تهدیدات نوین آموزشی توسط خبرگان و چالش‌های موجود، نسبت به تهیه پرسشنامه اقدام شد که با استفاده از نتایج برآمده از آنها، یک بار دیگر نسبت به استخراج عامل‌های موثر بر الگوی مطلوب جهت استفاده بهینه از کانون تهدیدات نوین آموزشی (با استفاده از آزمون تحلیل عاملی) اقدام شد. پرسشنامه مورد استفاده در این تحقیق شامل دو بخش سوالات جمعیت‌شناختی (جنسیت، سن، سطح تحصیلات، سابقه خدمت و سازمان محل خدمت) و سوالات تخصصی که شامل بر... گویه بود سوالات این پرسشنامه بر اساس بررسی جامع منابع موجود در این حوزه و دیدگاه خبرگان طراحی شده بودند.

مصاحبه‌های انجام شده از طریق تحلیل مضمون در نرم افزار مکس کیودا و پرسشنامه‌های جمع‌آوری شده، از طریق روش‌های تحلیل عاملی، مدل معادلات ساختاری و با استفاده از نرم افزار لیزرل تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها

از آنجا که هدف اصلی پژوهش، طراحی و اعتبارسنجی الگوی مطلوب جهت استفاده بهینه از کانون تهدیدات نوین آموزشی می‌باشد، مفاهیم به عنوان واحد تحلیل مورد توجه قرار گرفتند و با تفکیک متن مصاحبه به عناصر دارای پیام در داخل خطوط یا پاراگرافها تلاش شد تا کدهای باز استخراج شوند و به دلیل تعدد مفاهیم استخراج شده، کدها چند بار پالایش و در نهایت ۳۱۶ مفهوم کلیدی استخراج گردید و از کدبندی مصاحبه‌های نیم ساختارمند مربوط به طراحی و اعتبارسنجی الگوی مطلوب جهت استفاده بهینه از کانون تهدیدات نوین آموزشی، تعداد ۳۷ مقوله فرعی احصاء گردید که نهایتاً این مقوله‌ها نیز در ۱۱ مقوله طبقه‌بندی شدند که در جدول ۱ ارائه می‌گردد.

جدول ۱. عناوین مقولات اصلی و فرعی ظهور یافته در فرآیند پژوهش

مقوله‌های اصلی	مقوله‌های فرعی
عدم انگیزه (مادی و معنوی) معلمان	زیاد بودن حجم کاری معلمان
	عدم توجه به مسائل نگهداری
	عدم برنامه‌ریزی برای به روز رسانی
	فرسودگی شغلی معلمان

فضای مجازی و اینترنت

عدم رعایت شایستگی‌ها در تعیین مدیران	تجاری شدن آموزش و قبولی در رشته‌های خاص
کیفیت پایین آموزش ضمن خدمت	عدم توجه به نیروی انسانی متخصص و کار آزموده
تهدیدات مربوط به فضای مجازی	عدم استفاده از تئوریهای علمی آموزش و یادگیری
عدم توجه کافی به زمینه فضای مجازی	سرعت بیشتر تکنولوژی و عقب ماندگی آموزش از فناوری
صحت ارزشیابی با توجه به مجازی شدن آموزش	عدم توجه به روش‌های نوین تدریس
رواج متون دیجیتالی و فاصله گرفتن دانش آموزان از نوشتن	عدم تناسب محتوی کتب درسی با نیاز دانش آموزان
مافیای موسسه‌های غیر مجاز	بی‌ارتباطی مطالب درسی با نیازهای دانش آموزان در جامعه
الویت دادن به رشته‌های خاص توجه توسط اولیای دانش آموزان	کیفیت پایین آموزش در مدارس
ناکافی بودن نیروی انسانی متخصص و آموزش دیده	در الویت نبودن آموزش و پرورش
بی توجهی به تخصص در پست‌های اداری مدارس	مصرف گرا بودن آموزش و پرورش
اشتغال نیروی انسانی متخصص در پست‌های غیر مربوط	پایین بودن میزان بودجه تخصیصی مدارس
عدم توجه به فلسفه آموزش و پرورش	عدم توجه به نقش والدین و خانواده
پشتوانه نظری آموزش مشخص نیست	عدم ارتباط و پیوند بین مدرسه و خانه
عدم آمادگی کامل سخت افزاری و نرم افزاری	عدم فرهنگ مناسب برای پیاده سازی و به کار گیری فضای مجازی
عدم توجه به نقش رسانه‌ها ی آموزش و کمک آموزشی	ساختار متمرکز برای آموزش و پرورش
بی توجهی به فناوری‌های نوین در آموزش با توجه به پیشرفت‌های دیگر کشورها	تصمیم گیری متمرکز برای تمام مناطق
فرسودگی تجهیزات آزمایشگاهی	عدم پویایی در ساختار و تشکیلات
ضعف دانش آموزان در بکار بردن زبان	نظام آموزشی متمرکز و یکسویه در برنامه ریزی
عدم توجه به روشهای نوین ارزشیابی	
عدم توجه به آموزش فنی و حرفه ای	
جذاب نبودن کتب	
بی ارتباطی مطالب درسی با نیازهای دانش آموزان در جامعه	
کیفیت پایین آموزش در مدارس	
در الویت نبودن آموزش و پرورش	
مصرف گرا بودن آموزش و پرورش	
پایین بودن میزان بودجه تخصیصی مدارس	
عدم توجه به نقش والدین و خانواده	
عدم ارتباط و پیوند بین مدرسه و خانه	
عدم فرهنگ مناسب برای پیاده سازی و به کار گیری فضای مجازی	
ساختار متمرکز برای آموزش و پرورش	
تصمیم گیری متمرکز برای تمام مناطق	
عدم پویایی در ساختار و تشکیلات	
نظام آموزشی متمرکز و یکسویه در برنامه ریزی	

جدول ۲. اطلاعات مربوط به الویت بندی مولفه‌های کانون تهدیدات نوین آموزشی

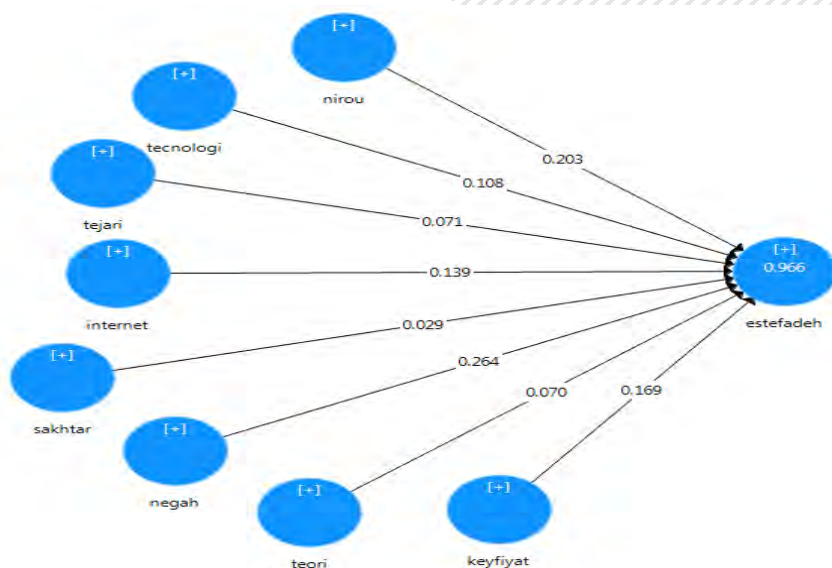
الویت اول	الویت دوم	الویت سوم
عدم استفاده از تئوری‌های علمی آموزش و یادگیر ی (۳)	عدم توجه به نیرو انسانی کارآزموده و متخصص (۳)	عدم توجه به فناوری نوین (۲)
عدم آگاهی از اینترنت و فضای مجازی (۳)	کمبود بودجه‌های اختصاص داده شده (۲)	عدم توجه به مساله نگهداری و به روز رسانی نیروی انسانی (۲)
	جذاب نبودن محتوا آموزشی (۲)	عدم استفاده از نیرو متخصص در آموزش (۲)
	محتوا آموزشی با نیاز دانش آموز متناسب نیست و جذابیت لازم را ندارد (۲)	

با توجه به نتایج بر آمده از ارزیابی مدل کانون تهدیدات نوین آموزشی و حذف مولفه بهبود ساختار و تشکیلات آموزش و پرورش الگوی مطلوب را جهت استفاده بهینه از کانون تهدیدات نوین آموزشی در شکل ۱ آورده شده است.

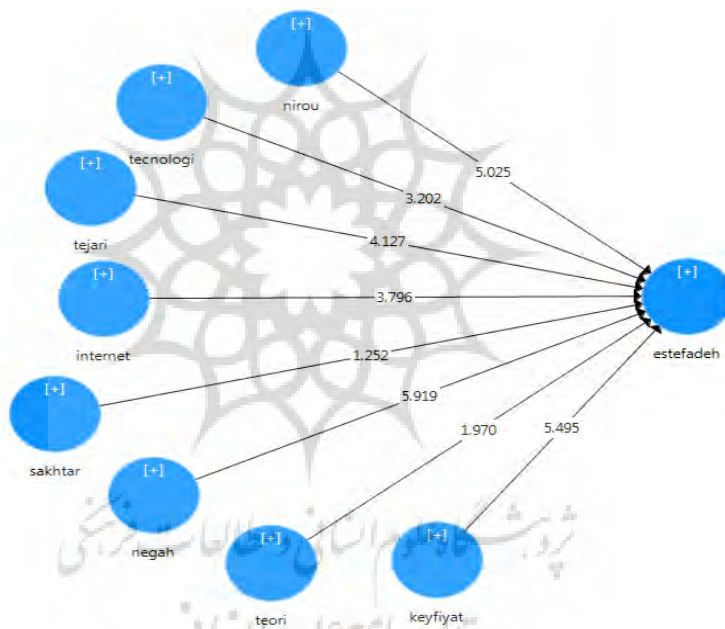

شکل ۱. الگوی این پژوهش

اعتبار سنجی و ارزیابی الگوی ارائه شده جهت استفاده بهینه از کانون تهدیدات نوین آموزشی شکل ۲ و ۳ آورده شده است.

شکل ۲. اعتبار سنجی و ارزیابی الگوی ارائه شده جهت استفاده بهینه از کانون تهدیدات نوین آموزشی

شکل ۳. اعتبار سنجی و ارزیابی الگوی ارائه شده جهت استفاده بهینه از کانون تهدیدات نوین آموزشی

بر اساس نتایج برآمده از بخش کیفی مربوط به تهدیدهای تهدیدات نوین آموزشی و بررسی آن‌ها در بخش کمی تهدیدات زیر به عنوان تهدیدات نوین آموزشی قابل طرح است: تهدیدهای مربوط به نیروی انسانی و مسائل انگیزشی آنها، تهدیدهای مربوط به ضعف اینترنت، تهدیدهای مربوط به تجاری شدن آموزش و قبولی در مدارس و رشته خاص، تهدیدهای مربوط به عدم پویایی در ساختار و تشکیلات آموزش و پرورش، تهدیدهای مربوط به نگاه مدیران به آموزش و پرورش، تهدیدهای مربوط به عدم استفاده از تئوریهای علمی آموزش و یادگیری، تهدیدهای مربوط به کیفیت پایین آموزش و عدم تناسب کتب درسی و تهدیدهای مربوط به تکنولوژی‌های نوین آموزشی.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که «عدم استفاده از تئوری‌های علمی آموزش و یادگیری» و «عدم آگاهی و استفاده از اینترنت و فضای مجازی» مهم‌ترین تهدیدهای نوین آموزشی در نظام آموزش و پرورش استان آذربایجان غربی هستند. بر این اساس، می‌توان استنباط کرد که رویکرد سنتی به آموزش و ناکارآمدی در بهره‌گیری از اصول نظریه‌های یادگیری علمی، همچنان در بسیاری از محیط‌های آموزشی رایج است. این امر، علاوه بر کاهش اثرگذاری فرایند تدریس و یادگیری، امکان استفاده از ظرفیت‌های فضای مجازی و فناوری اطلاعات را نیز محدود می‌کند. در راستای توضیح این یافته، می‌توان گفت که نتایج همسو با پژوهش‌های گذشته است که بر نقش محوری تئوری‌های علمی در آموزش تأکید می‌کنند و بر لزوم بازنگری در فرایندهای تدریس و یادگیری با استفاده از فناوری‌های نوین صحنه می‌گذارند (Ahmadi et al., 2015; Delghandi et al., 2024; Safi, 2010). همچنین، عدم توجه کافی به آموزش الکترونیک و پشتیبانی‌های لازم در فضای مجازی، منجر به ایجاد شکافی میان انتظارات جامعه و وضعیت موجود آموزش و پرورش می‌شود (Ebrahimi Tabar et al., 2023).

از دیگر یافته‌های پژوهش حاضر، نقش بارز «عدم توجه به نیروی انسانی متخصص و کارآزموده» بود. عدم به‌کارگیری شایسته افراد ماهر و متخصص می‌تواند انگیزه و کارآمدی نظام آموزشی را کاهش دهد و مانع تحقق اثربخشی در فرایند یاددهی-یادگیری شود. این موضوع، هم‌راستا با مطالعاتی است که اهمیت سرمایه انسانی و تخصص نیروهای آموزشی را در بهبود کیفیت آموزشی مورد تأیید قرار می‌دهند (Delghandi et al., 2024). در واقع، اگرچه بخش عمده‌ای از توسعه در هر نظام آموزشی مبتنی بر منابع انسانی است، اما کم‌توجهی به صلاحیت‌ها، مهارت‌های حرفه‌ای و مسیرهای پیشرفت شغلی معلمان و دیگر کارکنان آموزشی، می‌تواند تهدیدی جدی برای کارایی مدارس تلقی شود. بر این اساس، این یافته تأیید می‌کند که برای استفاده بهینه از ظرفیت‌های آموزش، ابتدا باید به متخصص‌پروری و کاربست اصول علمی در مدیریت منابع انسانی توجه ویژه‌ای داشت (Delghandi et al., 2024; Ebrahimi Tabar et al., 2023).

عامل مؤثر دیگر بر شکل‌گیری تهدیدات آموزشی در این پژوهش، «کمبود بودجه‌های اختصاص یافته و عدم سرمایه‌گذاری کافی در آموزش و پرورش» بود. یافته‌ها نشان داد که نگاه مصرفی به آموزش و پرورش، تخصیص نامناسب یا ناهمخوان با نیازهای آموزشی، و در اولویت نبودن این بخش در سیاست‌گذاری کلان، از مشکلات جدی هستند. این یافته، هم‌راستا با تحقیقات قبلی است که نشان می‌دهند کاهش سطح سرمایه‌گذاری‌ها به کاهش انگیزه معلمان، افت کیفیت آموزشی و فراهم‌نشدن زیرساخت‌های لازم برای فناوری‌های جدید می‌انجامد (Ansari & Amirnezhad, 2017; Asgharinezhad et al., 2024; Safi, 2010). بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بهبود وضعیت مالی و حمایت مادی و معنوی از آموزش و پرورش، پیش‌شرط توسعه کیفی آموزش است. بدیهی است که بدون حمایت‌های مالی کافی، طرح‌ها و الگوهای تحول در آموزش و پرورش نیز ابتر می‌مانند.

همچنین، یافته‌ها حاکی از آن بود که «جذاب نبودن و عدم تناسب محتوای کتب درسی با نیازهای دانش‌آموزان» و در نتیجه پایین بودن کیفیت فرایند یادگیری، از مهم‌ترین تهدیدهای آموزشی به‌شمار می‌رود. این امر، اگرچه طی سال‌های اخیر به‌واسطه اجرای برنامه‌درسی ملی ایران و نیز سند تحول بنیادین، تا حدی مورد توجه قرار گرفته؛ اما همچنان در عمل، چالش‌های اجرایی و تطبیقی فراوانی وجود دارد (Bezi et al., 2024). هنگامی که محتوای درسی به نیازها، علایق و الزامات جامعه دانش‌آموزی پاسخی متناسب ارائه نکند، انگیزه یادگیری کاهش می‌یابد و زمینه‌های کاربردی‌نشدن آموخته‌ها نیز فراهم می‌گردد. این یافته، هم‌راستا با پژوهش‌هایی است که نشان داده‌اند ایجاد انعطاف در تدوین محتوای درسی و توجه به حوزه‌های مهارتی و علاقه‌مندی دانش‌آموزان، نقش مهمی در تضمین کیفیت و اثربخشی یادگیری دارد (Alagheband, 2003; Ali Ghorbani et al., 2024; Hasani, 2009).

علاوه بر موارد فوق، پژوهش حاضر به حذف متغیر «بهبود ساختار و تشکیلات آموزش و پرورش» در مدل نهایی اشاره کرد. اگرچه طبق مصاحبه‌های انجام‌شده، ساختار متمرکز و عدم پویایی در تشکیلات نظام آموزشی، یکی از چالش‌های کلیدی بوده است، اما برازش نهایی مدل حاکی از آن بود که این متغیر در اولویت بالای تبیین تهدیدهای نوین آموزشی قرار ندارد. با این حال، حذف یک متغیر از مدل نهایی، به معنای بی‌اهمیت‌بودن آن نیست؛ بلکه نشان‌دهنده این امر است که در مقایسه با سایر عوامل، اولویت پایین‌تری در شکل‌دهی به تهدیدهای آموزشی دارد. به عبارت دیگر، داده‌ها حاکی از آن‌اند که در سطح خرد، عواملی نظیر ضعف در به‌کارگیری تئوری‌های یادگیری، نبود زیرساخت‌های فناوری و کمبود نیروی انسانی متخصص، نقش مستقیم‌تری در ایجاد تهدیدهای نوین آموزشی ایفا می‌کنند. این مسئله می‌تواند ناشی از این باشد که ساختار متمرکز، هرچند مشکلاتی را در تصمیم‌سازی‌های منطقه‌ای

ایجاد می‌کند، اما عوامل کلیدی شکل‌دهنده تهدیدهای فوری در سطح مدرسه و کلاس درس، بیش از ساختار کلان، وابسته به نوع نگاه مدیریتی، امکانات در دسترس و کیفیت تعاملات آموزشی است (Bezi et al., 2024; Delghandi et al., 2024; Ebrahimi Tabar et al., 2023). این امر، در پاره‌ای از مطالعات قبلی نیز انعکاس یافته است. برای مثال، سرکار آرانی (۱۳۹۲) اشاره می‌کند که اگرچه اصلاح ساختار مدیریتی می‌تواند به بهبود فرآیندهای کلان کمک کند، اما مادامی که در سطح خرد، برنامه‌درسی منعطف، معلمان باانگیزه و زیرساخت‌های فناوری مناسب وجود نداشته باشد، نوآوری‌های ساختاری نمی‌توانند تهدیدها را به فرصت تبدیل کنند (Sarkar Arani, 2013). همچنین، پژوهش‌های دیگری نشان داده‌اند که نگاه تمرکزگرا به آموزش و پرورش باید در بستر یک برنامه جامع اصلاحی انجام شود تا به نتیجه مطلوب برسد (Bezi et al., 2024; Delghandi et al., 2024; Ebrahimi Tabar et al., 2023). بدین ترتیب، یافته کنونی که حذف «بهبود ساختار و تشکیلات نظام آموزشی» را در مدل نهایی نشان می‌دهد، با این رویکرد سازگار است که اگرچه بازآرایی ساختاری حائز اهمیت است، اما فوریت و نقش مستقیم عوامل کیفی و فنی، بیش از اصلاحات ساختاری احساس می‌شود.

مطابق نتایج به‌دست‌آمده، می‌توان گفت که چشم‌انداز برون‌رفت از تهدیدهای نوین آموزشی در استان آذربایجان غربی، در گرو تمرکز سیاست‌گذاران بر چند محور کلیدی است: نخست، حرکت از آموزش سنتی به آموزش مبتنی بر نظریه‌های یادگیری علمی؛ دوم، توسعه سواد دیجیتال و زیرساخت‌های فناوری؛ سوم، استخدام و نگهداشت نیروی متخصص و کاردان و چهارم، تخصیص کافی منابع مالی و ایجاد انگیزه در عوامل اجرایی. همچنین، توجه به تناسب میان محتوا، روش‌های نوین تدریس و نیازهای واقعی دانش‌آموزان، از دیگر الزامات مهم در این مسیر به‌شمار می‌رود (Sarkar Arani, 2013). یافته‌های حاضر با توجه به مواردی همچون نقش خانواده و اولیای دانش‌آموزان در شکل‌دهی به باورهای فرهنگی، ضرورت پیوند اثربخش میان مدرسه و خانواده را نیز برجسته نمود. چنان‌که در تحقیقات مرتبط به اهمیت همسویی ارزش‌های فرهنگی جامعه با اهداف نظام آموزشی اشاره شده است (Alagheband, 2003; Hasani, 2009)، اگر اولیا و مربیان در یک مسیر مشترک حرکت نکنند و اعتماد کافی برای سرمایه‌گذاری روی آموزش فرزندان‌شان نداشته باشند، ناهمسویی انتظارات و واقعیت‌های اجرایی ممکن است تشدید شود. بنابراین، به نظر می‌رسد که استفاده بهینه از کانون تهدیدهای نوین آموزشی، نیازمند تلاش منسجم در سطح ملی، مدرسه‌ای و خانوادگی است.

نتایج پژوهش حاضر، از این نظر نوآورانه است که با ترکیب روش کیفی و کمی، توانسته است الگویی بومی و قابل اجرایی ارائه دهد که برای سیاست‌گذاران و مدیران آموزشی راهگشا باشد. همچنین، تعیین اولویت‌های تهدیدهای نوین آموزشی و ارائه پیشنهادهایی برای استفاده بهینه از آنها، می‌تواند گامی عملیاتی در جهت حرکت به سوی تعالی آموزشی باشد (Safi, 2010). هم‌سو با این رویکرد، نتایج نشان داد که مهم‌ترین تهدیدها نه فقط در چارچوب کمبود منابع مالی یا ساختار متمرکز خلاصه می‌شود، بلکه موضوعات محوری‌تری مانند ضعف در به‌کارگیری نظریه‌های یادگیری و غفلت از ظرفیت فضای مجازی، ریشه اصلی مشکلات آموزشی هستند. از این‌رو، برای مواجهه کارآمد با تهدیدهای آموزشی، باید نگرش معلمان و مدیران به آموزش تغییر یابد؛ بدین معنا که یادگیری از طریق فناوری‌های نوین، آموزش‌های منعطف و مهارت‌محور و ارتقای صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان در اولویت برنامه‌ها قرار گیرد (Sarkar Arani, 2013).

در مجموع، می‌توان چنین نتیجه‌گیری کرد که الگوی نهایی ارائه‌شده در پژوهش حاضر، اگرچه یک بخش از تهدیدهای آموزشی را ناشی از ساختار و تشکیلات نظام آموزشی می‌داند، اما بیشتر بر عوامل مرتبط با نحوه تدریس، کاربرد فناوری و کیفیت منابع انسانی متمرکز است. این نتیجه‌گیری با یافته‌های سایر پژوهش‌های داخلی و بین‌المللی نیز سازگاری دارد. بر این اساس، برنامه‌ریزی برای کاربردی کردن نتایج تحقیق حاضر می‌تواند به سیاست‌گذاران کمک کند تا در کوتاه‌مدت و میان‌مدت، اثرات مخرب تهدیدهای نوین آموزشی را کاهش دهند و در بلندمدت، مسیر توسعه پایدار در آموزش و پرورش را هموارتر سازند.

پژوهش حاضر، اگرچه با استفاده از رویکرد آمیخته به‌شناسایی و اولویت‌بندی تهدیدهای نوین آموزشی پرداخته است، اما از جهت روش و دامنه اجرا با محدودیت‌هایی روبه‌رو بود. نخست آنکه بخش کیفی پژوهش وابسته به نظرات خبرگانی بود که ممکن است دیدگاه‌ها و تجارب آنان، محدود به شرایط و فضای سازمانی خاص استان آذربایجان غربی باشد. همچنین، نبود زمان کافی و محدودیت‌های اجرایی برای مصاحبه‌های عمیق با طیف وسیع‌تری از خبرگان باعث شد امکان مقایسه جامع‌تر و فراگیرتر برخی یافته‌ها فراهم نشود. افزون بر این، در بخش کمی نیز به‌دلیل استفاده از پرسش‌نامه و اکتفا به

روش‌های معمول تحلیل آماری، امکان پژوهش‌های عمیق‌تر در مورد روابط علی میان متغیرها کاهش یافت. در نهایت، تعمیم‌پذیری نتایج به سایر استان‌ها و مقاطع تحصیلی با احتیاط همراه است؛ زیرا ملاحظات فرهنگی و ساختاری در مناطق مختلف می‌تواند به تفاوت در جایگاه تهدیدهای آموزشی بینجامد. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده، پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آینده، به‌جای تمرکز صرف بر استان آذربایجان غربی، به یک مطالعه تطبیقی در سطح ملی پرداخته شود تا بتوان الگوی فراگیرتری برای مقابله با تهدیدهای نوین آموزشی ارائه داد. همچنین، پیشنهاد می‌شود پژوهشگران رویکردهای ترکیبی دیگری را نیز به کار گیرند؛ برای مثال، مطالعات قوم‌نگاری یا پژوهش‌های اقدام‌پژوهی می‌توانند درک عمیق‌تری از زیست‌جهان معلمان و دانش‌آموزان در فرایند آموزش فراهم کنند. افزون بر آن، انجام پژوهش‌های طولی با هدف بررسی پیامدهای اجرای الگوهای شناسایی‌شده در میدان عمل و اندازه‌گیری تأثیر آنها بر کاهش تهدیدهای آموزشی، می‌تواند به غنای ادبیات این حوزه بیفزاید. سرانجام، پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی، علاوه بر کارکنان آموزشی، ذینفعان دیگری مانند والدین، انجمن‌های اولیا و مربیان، و حتی خود دانش‌آموزان به‌صورت مستقیم‌تر در فرایند تحقیق مشارکت کنند تا تصویری چندجانبه از تهدیدهای آموزشی پدید آید.

نخست، آموزش و پرورش و سایر نهادهای ذی‌ربط می‌توانند با برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های توانمندسازی تخصصی، صلاحیت‌های حرفه‌ای کادر آموزشی را برای به‌کارگیری تئوری‌های علمی یادگیری و فناوری‌های نوین ارتقا دهند. دوم، به‌منظور کاهش اثرات منفی محدودیت‌های مالی، پیشنهاد می‌شود سیاست‌گذاران اعتبارات ویژه و شناور برای طرح‌های نوآورانه آموزشی در نظر بگیرند و از طرح‌های پژوهش‌محور حمایت بیشتری صورت گیرد. سوم، در سطح مدرسه و کلاس درس، ایجاد سازوکارهای تشویقی و حمایتی برای معلمان و دانش‌آموزانی که راهکارهای خلاقانه در زمینه آموزش نوین به کار می‌گیرند، می‌تواند انگیزه لازم برای استفاده از فرصت‌های فناوری و روش‌های جدید یاددهی را تقویت کند. در کنار آن، جلب مشارکت خانواده‌ها در فرایندهای آموزشی و تقویت تعامل دوسویه میان والدین و معلمان، به همسویی ارزش‌ها و انتظارات در فرایند یادگیری کمک خواهد کرد. نهایتاً، پیشنهاد می‌شود به‌طور منظم و دوره‌ای، نتایج ارزیابی تهدیدهای آموزشی بررسی شود تا با پایش مستمر شرایط، بتوان راهکارهای بهینه‌سازی را به‌روز کرد.

تشکر و قدرانی

بدین وسیله پژوهشگران از شرکت کنندگان در پژوهش به دلیل مشارکت فعال در پژوهش و از مسئولان آن‌ها به دلیل موافقت جهت انجام پژوهش و انجام پرسشنامه تقدیر و تشکر می‌شود.

References

- Ahmadi, A., Rajaei Pour, S., & Mohammadi, S. (2015). Disciplinary Issues of Students and Proposing a Suitable Disciplinary Model in Girls' Schools of Shahreza. *Quarterly Journal of Curriculum Planning*(16). [DOI]
- Alagheband, A. (2003). *Theoretical Foundations and Principles of Educational Management*. Ravan Publishing.
- Ali Ghorbani, M., Zolfaghari, R., & Imani, M. N. (2024). Identifying Dimensions and Components of Innovative Teaching Methods in Higher Education. *Sociology of Education*, 10(1), 355-365. [DOI]
- Ansari, M. H., & Amirnezhad, G. (2017). Investigating the Effect of Training on Agility and Organizational Strategies in Jihad Nasr Institute. *Sociology of Education*, 2(2), 116-125. [DOI]
- Asgharinezhad, S., Rezghi Shirsavar, H., & Khanzadi, K. (2024). Investigating the Status of Internet of Things Development in Schools based on the Future Research. *Sociology of Education*, 10(1), 152-160. [DOI]
- Bezi, A., Fakoori, H., Bayani, A. A., & Saemi, H. (2024). Design and Validation of an Environmental Education Curriculum Model for Higher Education Based on the "Aker" Approach [Research Article]. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 7(1), 79-90. [DOI]
- Delghandi, M., karimi, M., Nodehi, H., & Cherabin, M. (2024). Designing an Efficient Virtual Education Pattern in Farhangian University. *Sociology of Education*, 10(1), 280-294. [DOI]
- Ebrahimi Tabar, R., Satari, S., & Soleimani, T. (2023). Designing an Effective Management Model in Third Millennium Schools (Case Study of School Principals in Ardabil Province). *Sociology of Education*, 9(1), 137-146. [DOI]
- Eftekhari, A., & Kamali, A. A. (2009). *A Religious Approach in Cultural Invasion*. Islamic Revolution Cultural Documents Organization, Publishing Group.
- Hasani, M. (2009). Ten Key Methodological Steps in Genealogical Cultural Analysis (Based on Michel Foucault's Views). *Cultural Strategy Journal*(7).
- Safi, A. (2010). Change and Innovation in Iran's Education System and Future Prospects. *Educational Innovations Quarterly*(9). [DOI]
- Sarkar Arani, M. (2013). *Educational Reforms and Modernization (Focusing on a Comparative Study of Education)*.